

Ministerie van Landbouw, Visserij,
Voedselzekerheid en Natuur

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De President van de Algemene Rekenkamer
De heer drs. P.J. Duisenberg RC
Postbus 20015
2500 EA DEN HAAG

**Directie Financieel
Economische Zaken**

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001858272854000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6100 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/lvvn

Datum

Betreft Bestuurlijke reactie op het Rapport bij het jaarverslag 2025 van het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur en het Diergezondheidsfonds

Ons kenmerk
FEZ / 105912233

Uw kenmerk
165278 R

Geachte heer Duisenberg,

Met belangstelling heb ik kennisgenomen van uw Rapport bij het jaarverslag 2025 van het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN) en het Diergezondheidsfonds (DGF). In voorliggende brief ga ik, mede namens de staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur, in op uw aanbevelingen en aandachtspunten.

Beleidsresultaten

Regelgeving gewasbeschermingsmiddelen

Ik herken uw conclusie dat een deel van de onderzochte regels voor juist gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in open teelten niet of onvoldoende controleerbaar en handhaafbaar zijn. Hierbij merk ik op dat uw rapport niet vermeldt dat regels in een aantal gevallen gericht zijn op bescherming van de waterkwaliteit en daarmee vallen onder de beleidsverantwoordelijkheid van de minister van Infrastructuur en Waterstaat (IenW). Voor de bewuste regels is de kritiek bij mij en de minister van IenW bekend en wordt actie ondernomen voor verbetering van de controleerbaarheid. Hieronder schets ik u de inzet op verbetering, waarbij ik dat voor twee regels achterwege laat, omdat u dat in de rapportage al benoemt:

- Voor optimale toepassing van geïntegreerde gewasbescherming liggen nadere wettelijke voorschriften niet voor de hand¹. Mijn inzet is daarom om in het benchmarkingsysteem voor de sector (zie hierna) ook digitale registratie van niet-chemische maatregelen te betrekken, zodat telers en adviseurs van elkaar kunnen leren en daarmee hun aanpak kunnen optimaliseren. Hierover loopt het gesprek met de sector.
- Voor spuiten dichtbij een kwetsbaar gebied vind ik dat een nuancering op zijn plaats is over onvoldoende handhaafbaarheid, omdat u zelf al stelt dat regels ontbreken. Mijn inzet is om op korte termijn ruimtelijke kaders uit te werken voor zonerings rond kwetsbare gebieden waarin al dan niet strengere regels voor het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen

¹ Zie Evaluatie Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden, Kamerstuk 27858-29

gelden. Dit pak ik op binnen de besprekingen over het convenant gewasbeschermingsmiddelen².

- Ten aanzien van niet spuiten bij harde wind en natte omstandigheden werkt de minister van IenW aan een geactualiseerd protocol voor uitvoering van het voorschrift. Daarnaast wordt overwogen ten aanzien van spuittechnieken te verplichten dat drift reducerende kant-doppen elektronisch versteld moeten kunnen worden. Verder mag bij bepaalde driftreducerende technieken het toerental van de aftakas van de trekker niet hoger zijn dan een gespecificeerde waarde. In het kader van het actualiseren van Best Beschikbare Technieken (BBT) wordt door de minister van IenW heroverwogen of dit een eis is die in de praktijk naleefbaar is bij het bestrijden van ziekten en plagen én of een tuinder bij toezicht door de NVWA of een waterschap kan verantwoorden dat dit voorschrift daadwerkelijk is nageleefd.

U geeft voorts als aanbeveling om betrokken organisaties vroegtijdig te informeren over wetgevingstrajecten voor een toets op handhaafbaarheid, uitvoerbaarheid en fraudebestendigheid. Dit voer ik reeds uit, omdat dit al sinds 2016 een verplichting voor departementen is³.

Ten aanzien van uw aanbeveling om te bevorderen dat telers de regels kennen, wijs ik u op de verplichte opleiding voor het bewijs van vakbekwaamheid (spuitlicentie). Hierin is de geldende wet- en regelgeving een vast onderdeel. Het mag dus van telers worden verwacht dat zij de regels goed beheersen. Tegelijkertijd herken ik dat etiketvoorschriften op gewasbeschermingsmiddelen complex kunnen zijn. Om dit meer hanteerbaar te maken voor telers, heb ik het Ctgb inmiddels opdracht gegeven om restrictiezinnen digitaal te ontsluiten. Het Ctgb rondt dit werk in 2027 af en daarmee kunnen aanbieders van agrarische bedrijfsmanagementsystemen een adviesfunctie inrichten of versterken over juist gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. De inschatting is dat 80% van de telers al gebruik maakt van deze systemen, zodat hiervan veel effect kan uitgaan.

Tot slot beveelt u aan een centraal spuitregister in te richten, zodat inspecteurs het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen op afstand kunnen volgen en inzien. Evenals mijn voorganger is mijn inzet echter gericht op het doorontwikkelen van een benchmarksysteem door de sector⁴. Dit systeem stelt telers in staat om het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen voor hun eigen bedrijf te registreren en te vergelijken tussen verschillende jaren en met andere telers. Het inrichten van een centraal spuitregister bij het Rijk zou dit systeem doorkruisen. Echter, op dit moment loopt ook een beroep bij de Raad van State omtrent de eerder door de rechtbank Noord-Nederland aan de minister van LNVN opgelegde verzamelplicht van gegevens uit spuitregisters die door agrarische ondernemers worden bijgehouden. De Raad van State heeft aangegeven dit beroep in het tweede kwartaal van 2026 te willen behandelen. Duidelijkheid in deze procedure over de interpretatie van de betrokken verplichting in de Verordening gewasbeschermingsmiddelen (EG) nr. 1107/2009 zal bepalen welke route ik in dit

² Zie [coalitieakkoord 2026-2030](#)

³ Zie Aanwijzing 8 in Regeling vaststelling Aanwijzingen inzake de Rijksinspecties

⁴ Zie Kamerstukken 27858-734 en 27858-711

dossier zal volgen.

Ons kenmerk
FEZ / 105912233

Stikstofpakket Ministeriële Commissie Economie en Natuurherstel (MCEN)

In uw rapport gaat u in op de besluitvorming die tijdens de vorige kabinetsperiode heeft plaatsgevonden in het kader van stikstof. U zoomt hierbij in op het start- en vervolgpakket waartoe door het Kabinet Schoof is besloten. Hierbij benoemt u terecht dat Nederland niet volledig van het stikstofslot zou komen met de maatregelen die opgenomen waren in deze pakketten. Zowel de bestaande wettelijke stikstofdoelen, als de emissiereductiedoelstellingen die het vorige kabinet heeft gepresenteerd, zouden immers niet worden behaald met de twee pakketten. Dit inzicht was ook bekend bij mijn ambtsvoorganger, die dit reeds benoemde in haar brief van 16 september jl.⁵

Het belang van doorbraken op het gebied van stikstof komt in uw rapport evident naar voren. Onder andere voor de woningbouwopgave is het noodzakelijk om uit de huidige impasse te komen. Deze noodzaak geldt ook voor het bieden van toekomstperspectief aan de landbouw en voor het mogelijk maken van economische ontwikkelingen in het algemeen. Ik herken de richting die u beschrijft die nodig is om Nederland van het stikstofslot te halen. Om die reden werkt het kabinet op dit moment aan een pakket met maatregelen gericht op natuurherstel en op het realiseren van de emissiereductiedoelstellingen voor 2035 die dit kabinet wettelijk wil vastleggen. Om ook op de kortere termijn voor beweging te zorgen, waarvan u ook het belang benoemt in uw rapport, richt de aanpak van het kabinet zich daarnaast op realisatie van een streefdoel voor de landbouw voor 2030. Ook is er aandacht voor koppelkansen op met aanverwante opgaven zoals klimaat en water. Onder andere de conclusies die u trekt en de reflecties van kennisinstellingen waar u ook naar verwijst, zijn van grote waarde voor het uitwerken van een effectief maatregelpakket. Vanzelfsprekend betrek ik deze dan ook bij besluitvorming over een samenhangend maatregelpakket.

Bedrijfsvoering

Autorisatiebeheer financieel systeem

U constateert dat het autorisatiebeheer van het financieel systeem in 2025 verder is verbeterd, maar dat de resterende verbeterpunten van eind 2024 nog niet zijn opgelost. De minister van Economische Zaken en Klimaat (EZK) is als eigenaar en beheerder verantwoordelijk voor het financieel systeem en primair aan zet om de verbeterpunten op te lossen. De door u aangegeven verbeterpunten hangen grotendeels samen met het inrichten van een toereikende tweedelijnscontrole. Eind 2025 kwam EZK tot de conclusie dat de ingezette koers niet de juiste was. Hierdoor is vertraging ontstaan in het inrichten van een tweedelijnscontrole.

Ik zal in 2026 de monitoring op de voortgang bij EZK verder versterken via de door u genoemde Vierhoek. Daar zal ik tevens aan de orde stellen in hoeverre het noodzakelijk dan wel gewenst is om kwaliteitscriteria vast te stellen en procesafspraken te maken. Overigens geldt dit niet alleen voor het autorisatiebeheer, maar eveneens voor andere aspecten waar LVVN en EZK

⁵ Kamerstuk 35334, nr. 413

samenwerken.

Tot slot

Ten slotte wil ik u bedanken voor de onderzoeken het afgelopen jaar op het beleidsterrein en de bedrijfsvoering van mijn ministerie. De hierdoor verkregen inzichten dragen bij aan een doelmatiger en effectievere beleidsuitvoering en -verantwoording.

Hoogachtend,

Jaimi van Essen
Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur